

PROVET I SAMHÄLLSLÄRA 28.3.2019 BESKRIVNINGAR AV GODA SVAR

Examensämnets censorsmöte har godkänt följande beskrivningar av goda svar.

De viktigaste bedömningsgrunderna i provet i samhällslära är hur examinanden behärskar läroämnets innehåll, tankemodeller och färdigheter såsom de definieras i läroplanen samt ett korrekt och precist bruk av de centrala begreppen inom samhällsläran. En bedömningsgrund är också examinandens förmåga att tolka och kritiskt bedöma information som beskriver samhällslärliga fenomen, att dra slutsatser utifrån denna information och att jämföra olika tolkningar av samhällslärliga frågor samt att ta ställning till dem och motivera sina ståndpunkter. I bedömningen fästs uppmärksamhet även vid framställningen: hur svaret motsvarar uppgiften, hur svaret avgränsas och hur klar argumentationen är.

Av svaren bör det framgå att examinanden förstår samhällets struktur och funktion som en historiskt skiktad och av historien utformad helhet. Examinanden känner till det finländska samhällets politiska, sociala, ekonomiska och juridiska struktur samt de viktigaste teorierna och begreppen förknippade med den, samt kan koppla de granskade fenomenen till sina bredare samhällslärliga sammanhang. Examinanden kan i sina svar placera det finländska samhället i en internationell och global kontext, som bland annat inbegriper medlemskapet i Europeiska unionen och följderna av det. Examinanden kan använda samhällslärlans centrala begrepp som makt, inflytande, ansvar och rättvisa, och förstår ekonomins grundläggande mekanismer och termer samt de principer som styr den offentliga maktutövningen och rättssystemet.

I materialuppgifterna kan examinanden korrekt och kritiskt tolka, utnyttja och utvärdera olika typer av material gällande samhället och ekonomins funktioner, såsom texter, bilder, videor, kartor, diagram, figurer och statistik. I uppgifter som kräver reflektion och i uppgifter som inkluderar motstridiga fakta visar examinanden att hen förstår att information om samhället till sin karaktär kan vara teoretisk och öppen för tolkning, och att de kausala sambanden mellan orsak och verkan är invecklade och komplexa. Examinanden kan skapa en egen och motiverad syn på samhällslärliga och ekonomiska frågor som kan vara motstridiga och kopplade till olika värderingar. I bedömningen beaktas examinandens förmåga att utifrån sin kunskap bygga upp välstrukturerade helheter, förmågan att skilja på relevant och irrelevant information samt förmågan att i svaret utnyttja aktuell information.

Tabellen nedan är avsedd som stöd för bedömningen, och den lyfter särskilt fram också de dimensioner av svaret som är kopplade till målen för examinandens färdigheter. Beskrivningarna i tabellen ska ses som exempel.

I de uppgiftsspecifika beskrivningarna av goda svar ges bedömningskriterierna indelade i två nivåer, för goda och berömliga svar. **För uppgifter värda 20 poäng motsvarar goda svar 7–13 poäng och berömliga svar 14–20 poäng. För uppgifter värda 30 poäng är motsvarande gränser 11–20 och 21–30 poäng.**

	0	Nöjaktig	God	Berömlig
<i>Riktig och relevant kunskap; exakt begrepps-användning</i>	Ingen kunskap som förutsätts i uppgiften. Uppgiften har förståtts fel.	Knapphändigt innehåll eller innehåller mycket irrelevant. Mycket bristfällig hantering av begrepp. Svarar endast delvis på uppgiften.	Förhållandevis exakt kunskap som motsvarar uppgiften väl. God hantering av begrepp.	Exakt hantering av kunskap och begrepp. Väsentligt och med tanke på uppgiften meningsfullt avgränsat kunskapsinnehåll.
<i>Analytiskt, logiskt, välunderbyggt</i>	Ostrukturerat, oredigt. Ogrundade påståenden.	Knapphändiga grunder för framlagda påståenden. Svagt analyserande granskning av ämnet. Katalogmässig eller oklar struktur.	Förhållandevis goda grunder för påståenden. Följdriktig granskning av ämnet, även om brister förekommer ställvis. Till vissa delar analytiskt.	Analytiskt generellt grepp. Goda grunder för påståenden samt följdriktig och argumenterande granskning av ämnet.
<i>Kritiskt, flera perspektiv, förmåga att utvärdera och tillämpa kunskap</i>	Inga (käll)kritiska observationer och ingen förnuftsbase-rad utvärdering eller tillämpning av kunskaperna. Inga tecken på förmåga att diskutera olika tolkningar eller alternativ.	Svaga tecken på källkritik. Några sporadiska och svaga tecken på olika perspektiv och diskussion kring tolkningsmässighet. Svaret uppvisar endast ringa tillämpning av kunskap.	Ställvis god (käll)kritisk diskussion och goda tolkningar. Några goda exempel på tänkande som representerar ett grepp med flera perspektiv. Några exempel på förmåga att utvärdera och tillämpa kunskap.	Skarpt och insiktsfullt (käll)kritiskt grepp. Välövärdig diskussion ur flera perspektiv. Flera exempel på utvärdering och tillämpning av kunskap.

1. Partidisciplin (20 p.)

I ett gott svar definierar eller förklarar examinanden på annat sätt vad partidisciplin innebär och utreder dess betydelse med avseende på både positiva och negativa effekter. Möjliga positiva effekter är bland annat att beslutsfattandet går snabbare och enklare, att det är enklare att förutse vad som kommer att ske samt att besluten kan finslipas och bli mer kompromissökande när man inte röstar på enskilda personers ofta ganska tillspetsade förslag. Negativa effekter är bland annat att den enskilda politiska beslutsfattaren eller de förtroendevalda får mindre inflytande, vilket kan leda till frustration. Man upplever i sådana fall ofta att man själv inte har några möjligheter att påverka beslutens innehåll och att den egna åsikten inte blir hörd.

I ett berömligt svar presenterar examinanden mångsidigt och analytiskt tolkningar av partidisciplinens goda och dåliga sidor. I svaret kan även partidisciplin på kommunalpolitisk nivå behandlas. Examinanden kan också visa mer omfattande kunskaper genom att till exempel nämna att partierna ibland ger sina representanter frihet att rösta så att säga enligt eget samvete, eller så kan examinanden diskutera det grundlagsenliga med partidisciplin. Partidisciplinen är ofta striktare inom regeringspartierna.

2. Effekterna av skattelösningar (20 p.)

I ett gott svar behandlas alla skattelösningar, men det kan finnas vissa brister i hur många olika nivåer som granskas (statsfinanser, företags- och hushållsekonomi). I svaret ges enskilda exempel på de sannolika effekter skattelösningarna kan ha. Exempelvis sänkt moms på livsmedel sänker hushållens matutgifter, om sänkningen i sin helhet överförs på konsumentpriserna. Sänkt moms ökar livsmedelsproducenternas och butikernas inkomster om helhetskonsumtionen av livsmedel ökar eller momssänkningen inte i sin helhet överförs på konsumentpriserna. Sänkt moms ger staten minskade skatteinkomster, om inte bortfallet kompenseras av de ökade skatteintäkterna genom moms eller inkomstskatter som en möjlig ökning i livsmedelskonsumtion eller annan konsumtion ger upphov till.

I ett berömligt svar granskas alla skattelösningar och alla tre nivåer. Av svaret framgår att skattelösningarnas effekter beror på hushållens inkomstnivå, vilken branschs företag det är frågan om och vilket tidsperspektiv som används i granskningen av statsfinanserna. Exempelvis sänkt moms på livsmedel gynnar sannolikt låginkomsthushåll mer än hushåll med högre inkomster, eftersom en större andel av låginkomsthushållens konsumtion går till mat. En höjning av hushållsavdragets övre gräns gynnar å sin sida antagligen höginkomsthushåll mer än hushåll med låga inkomster, eftersom de oftare har råd att köpa tjänster. Om beskattningen av medelinkomstlöntagarnas förvärvsinkomst skärptes skulle många hushåll bli tvungna att betala mer direkta skatter än tidigare, vilket skulle minska inkomsterna de har till sitt förfogande. Å andra sidan skulle staten på detta sätt få större skatteinkomster. Mede-

linkomsttagarnas köpkraft skulle emellertid försämrats, vilket skulle kunna leda till mindre konsumtion och därmed försvagad lönsamhet för företagen. En höjning av hushållsavdragets gräns gynnar främst företag inom renoverings- och servicebranschen och kan öka antalet arbetstillfällen hos dem. Statsfinansernas skatteinkomster sjunker dock, om inte skatteinkomsterna som de eventuella nya arbetstillfällena för med sig ökar statens skatteinkomster tillräckligt mycket. Av svaret framgår den nationalekonomiska dynamiken, alltså växelverkan mellan olika faktorer, och hur denna också kan ge upphov till orsakssamband som går i motsatta riktningar.

3. Europeiska unionens regionalpolitik (20 p.)

I ett gott svar framkommer Europeiska unionens regionalpolitiska strävanden att främja en ekonomisk integration av EU-regionen och hållbar tillväxt samt skapa en känsla av samhörighet genom att minska den ekonomiska ojämlikheten mellan olika regioner. Regionalpolitiken omfattar alla stater och regioner i Europeiska unionen. Syftet är att främja uppkomsten av arbetstillfällen, företagets konkurrenskraft, ekonomisk tillväxt och hållbar utveckling samt att förbättra medborgarnas livskvalitet. I svaret behandlas nettobetalar och -mottagare, utifrån de olika staternas ekonomiska situation. Även Finlands situation lyfts fram.

I ett berömligt svar behandlas två centrala former av regionalpolitik: strukturfonder och kohesionsfonder. Dessa har granskats djupt och omfattande. Även Europeiska socialfonden och EU:s solidaritetsfond kan behandlas i svaret. Dessutom diskuteras ytterligare några av framtidens utmaningar, till exempel den ihållande regionala ojämlikheten, att ekonomiskt stöd eventuellt kan vara ineffektivt (riktas till icke-lönsamma branscher), korrupktion och hur populister i nettobetalande länder ifrågasätter legitimiteten i överföringen av ekonomiska resurser.

I ett berömligt svar fördjupas också behandlingen av regionalpolitikens utmaningar. I svaret kan examinanderna exempelvis granska den nuvarande politiska utvecklingen i några EU-länder, till exempel i Polen, Ungern och Storbritannien. I ett berömligt svar kan även närhetsprincipen (subsidiaritetsprincipen) och de regionala kommittéerna behandlas.

4. Statsrådets försvarspolitiska redogörelse (20 p.)

4.1. (8 p.)

I ett gott svar lyfter examinanderna fram till exempel följande faktorer i ställningstagandena: I Niinistöcitaten förs försvarspolitiken fram ur ett mycket snävt perspektiv och Niinistö gör ingen mer omfattande utvärdering av de utrikes- och säkerhetspolitiska metoderna. Försvarsministern koncentrerar sig på försvarsmaktens resurser och verksamhetens interna organisation, samt förändringar av dess fokusområden, det vill säga det militära försvaret. I

Vapenvägrarförbundets ställningstagande granskas redogörelsen som en del av en större kontext och där ifrågasätts delvis utgångsläget för den försvarspolitiska redogörelsen, och överlag hur väl de rent försvarspolitiska åtgärderna som presenteras ska kunna svara mot det spändare läget på Östersjöområdet.

I ett berömligt svar förstår examinandan att försvarsminister Jussi Niinistö's tal representerar Finlands officiella linje. Vapenvägrarförbundets ställningstagande representerar å sin sida en utomstående synvinkel och är mer kritiskt.

4.2. (12 p.)

I ett gott svar presenterar examinandan olika faktorer som har påverkat Finlands säkerhetspolitiska position, såsom ockupationen av Krim, det fortgående kriget i östra Ukraina, den tilltagande militära verksamheten och spänningen i Östersjöområdet samt det hot som cyberrattacker och hybridkrigföring innebär.

Bland möjliga lösningar för att förbättra Finlands säkerhet kan examinandan bland annat diskutera ett Natomedlemskap, säkerhetssamarbetet i EU, försvarssamarbetet med Sverige och övriga nordiska länder eller utvecklingen av försvarsmaktens funktioner. Säkerheten kan också behandlas ur en mer omfattande säkerhetsbegreppslig synvinkel.

I ett berömligt svar granskas säkerhetsproblem och lösningsförslag djupare och mer mångsidigt. Examinanden lyfter också fram problem och negativa sidor med lösningarna. Flera hot är globala och därför ska de också motarbetas med internationellt samarbete.

5. Allmän rättskänsla och domarnas bedömning (20 p.)

I ett gott svar framkommer det att examinandan förstår att straffsystemet är graderat enligt stränghetsgrad. Examinanden konstaterar att domarna och medborgarna placerar gärningarna i en mycket liknande ordning i fråga om gravhet, med undantag för ohederligt kringgående av skatt där domarna utmäter strängare straff. Å andra sidan ger medborgarna i fem av sju fall något strängare straff än domarna.

I svaret diskuteras vilka möjliga orsaker det kan finnas till dessa likheter och skillnader. Exempelvis indikerar likheterna mellan straffens stränghetsordning att medborgarna har liknande värderingar och en liknande syn på samhället som de som reflekteras i lagstiftningen. Å andra sidan förhåller sig medborgarna något strängare än domarna till brott som berör personlig trygghet och integritet. Det handlar om brott som i högre grad berör medborgarnas egna livssfärer och mer allmänt samhällets moraliska ordning och värderingar. Sådana brott får också mer uppmärksamhet i offentligheten och detta kan påverka befolkningens värderingar i motsats till domarnas, vars verksamhet grundar sig på lag och rättspraxis.

I ett berömligt svar analyseras tidigare nämnda faktorer djupare och mer ingående. I svaret kan examinanden till exempel notera att både befolkningen och domarna i högre grad poängterar andra målsättningar med domsluten än dem som är knutna till brottsförsoning (retributivt syfte), även om allmän laglydighet och upprätthållande av ett samhällligt värdesystem anses viktiga. I svaret kan examinanden exempelvis också diskutera att medborgarna i högre grad än domarna skulle använda sig av samhällstjänst som strafform (restorativt syfte).

I ett berömligt svar kan examinanden också ta upp frågan om hur berättigad föreställningen, som ofta förekommer i offentligheten, om skillnaderna mellan domarkårens och medborgarnas straffuppfattning är och vad denna uppfattning grundar sig på.

6. Snatteri (20 p.)

Examinanden analyserar brottskännetecknen, gärningsmannskapet, brottslingarnas ålder samt de rättsliga påföljderna. Fallet som beskrivs i uppgiften uppfyller kännetecknen för snatteri. I Emmas och Tonys fall handlar det om en medelbar gärning, där Alex använts indirekt för att begå brottet. Emma och Tony är på grund av sin ålder straffrättsligt ansvariga, i motsats till Alex som är under 15 år gammal. De rättsliga påföljderna blir möjligtvis böter samt skadeståndsskyldighet. Alex kan bli föremål för barnskyddsåtgärder.

7. Inkomstskillnaderna och de arbetslösas rättigheter (30 p.)

7.1. (14 p.)

I ett gott svar plockas relevanta sifferuppgifter ur tabellerna och dessa presenteras på ett ändamålsenligt sätt genom några jämförelser. Enligt tabell 7.A är en överlägsen majoritet av de ungdomar som stöder Vänsterförbundet av samma åsikt som påståendet. Över 90 procent av Vänsterförbundets, tre fjärdedelar av De grönas, två tredjedelar av SDP:s och Centerns samt lite under hälften av Samlingspartiets anhängare ansåg att en minskning av inkomstskillnaderna är önskvärd. Vänsterförbundets anhängare motsatte sig påståendet minst och Samlingspartiets anhängare var mest emot det. Påståendet om arbetslösas skyldighet att ta emot jobb som fanns i tabell 7.B fick stöd av lite över hälften av Centerns och Samlingspartiets anhängare och lite under hälften av SDP:s och Sannfinländarnas anhängare samt en mycket liten del av Vänsterförbundets anhängare.

I ett berömligt svar ges jämförelsen av partiernas anhängare stort utrymme och hamnar inte i skuggan av sifferuppgifterna. I svaret kombineras uppgifter från bägge tabellerna. Samlingspartiets och Vänsterförbundets anhängare ligger längst från varandra. Närmast Vänsterförbundet står De gröna. Skillnaderna mellan övriga partiers anhängare är mindre. I tabell 7.B lät en stor del av flera partiers anhängare bli att ta ställning till påståendet och minst en

fjärdedel av de olika partiernas anhängare motsatte sig påståendet. Därför finns det inte så tydliga skillnader mellan partiernas anhängare som i tabell 7.A, förutom i fråga om De grönas och Vänsterförbundets anhängare.

7.2. (16 p.)

I ett gott svar redogör examinanden för någon allmänt hållen förklaring på skillnaderna, såsom indelningen i höger–vänster. Vänsterpartierna har stött ett heltäckande arbetslöshetsskydd och social trygghet samt en jämn inkomstfördelning mer än högerpartierna. De gröna och sannfinländarna har varit svårplacerade på höger–vänsterskalan.

I ett berömligt svar diskuterar examinanden hur skillnaderna mellan partiernas anhängare till exempel i fråga om inkomstnivå och social bakgrund eller övriga bakgrundsfaktorer kan återspeglas i deras åsikter om påståendena. Vänsterförbundets anhängare är i hög grad låginkomsttagare och hör till arbetarbefolkningen vilket ofta gör dem mer utsatta för fluktuationer i sysselsättningen än tjänstemännen, som ofta stöder Samlingspartiet och SDP. Bland Samlingspartiets och Centerns anhängare finns många företagare och ur företagsvärldens synvinkel sporras inte arbetslösa att söka jobb om arbetslöshetsskyddet är för starkt.

8. Hushållens skuldsättning (30 p.)

8.1. (10 p.)

I ett gott svar tolkas figurernas sifferuppgifter på ett ändamålsenligt sätt.

I ett berömligt svar koncentrerar sig examinanden på relevanta utvecklingsdrag. Hushållens skulder i förhållande till disponibel inkomst har vuxit sedan 1970-talet. De består av bostads- och konsumtionsskulder. Skuldsättningen växte särskilt snabbt i slutet av 1980-talet och under åren 2003–2006. Under åren 1990–2000 minskade hushållens skuldsättning eller hölls på nästan oförändrad nivå. Under 2000-talet har skuldsättningsgraden överskridit 100 procent. Andelen hushåll med bostadsskulder har under 2000-talet varit störst i gruppen hushåll med 25–54-åringar. Andelen hushåll med bo-stadsskulder har under tiden 2002–2015 stigit i andra hushåll än dem med personer under 35 år, där andelen skuldsatta hushåll sjönk under åren 2007–2015.

8.2. (10 p.)

I ett gott svar konstaterar examinanden att bostadspriserna har stigit mycket på vissa områden under 2000-talet. Därför tar många hushåll större bostadslån än tidigare och återbetalningen av dessa drar ut på tiden.

I ett berömligt svar framkommer att hushållens skuldsättningsgrad har stigit snabbare under tider av snabb ekonomisk tillväxt, medan den stigit långsamt eller sjunkit när ekonomin gått nedåt. Under uppgångsperioder har hushållen varit mer benägna att ta lån, bland annat för

större bostäder eller konsumtion, eftersom man haft optimistiska förväntningar och trott sig klara av amorteringar och skötselavgifter för lån. Under nedgångsperioder har osäkerheten ökat och man har inte längre tagit lån lika lättvindigt. En låg räntenivå har dock ökat skuldsättningen också under nedgången. Utifrån figur 8.B kan examinanden till exempel diskutera förändringarna i lånens betalningstider och maximala belopp: hushållen har under 2000-talet beviljats allt längre och större bostadslån, vilket innebär att det relativt sett finns fler skuldsatta hushåll än tidigare. För de yngsta hushållen har den långsamma ekonomiska tillväxten, som utlöstes av finanskrisen år 2007, för det mesta inneburit en osäker arbetsituation och därför de inte beviljats bostadslån, eller så har man inte varit beredd att skuldsätta sig.

8.3. (10 p.)

I ett gott svar framkommer att hushållens stora skulder är en risk ur regeringens synvinkel, om det blir ekonomisk recession och skulderna inte sköts med den påföljd att hushållen får sociala svårigheter och bankerna lider av kreditförluster. Att sköta dem blir dyrt för staten. Regeringen kan vädja till hushållen och bankerna och uppmana dem till försiktighet i låntagning och långivande. Regeringen kan förbereda sig genom att öka inkomstöverföringarna och stödja sysselsättningen, så att hushållen vid en ekonomisk nedgång inte får ekonomiska svårigheter eller problem med skötseln av lånen. Genom lagstiftning kan regeringen försöka påverka situationen så att långgivarna beaktar låntagarens helhetssituation och överskuld-sättning inte uppstår obemärkt.

I ett berömligt svar framkommer att regeringen har ganska begränsade verktyg för att direkt kunna påverka hushållens skuldsättning, eftersom hushållen och bankerna tar sina lånebeslut självständigt. Regeringen kan försöka påverka situationen med finanspolitiska metoder. Regeringen kan försöka påverka EU så att euroregionens banker ska ha resurser att klara av kreditförluster om hushållens skulder missköts på bred front. Regeringen kan försöka främja bostadspolitiken så att bostadspriserna och därmed också hushållens belåning är rimlig. Regeringen kan försöka förebygga alltför stora bostadslån exempelvis genom att justera räntestödet och villkoren för statsgaranti för bostadslån. Regeringen kan också dämpa bostadshandeln med olika lagstiftningsmetoder och skattepolitiska lösningar.

9. Europeiska unionens flyktingpolitik (30 p.)

9.1. (6 p.)

Skämtteckningen hänvisar till flyktingavtalet mellan Turkiet och EU. Trafikljusen på Medelhavet är tänkta att å ena sidan styra flyktingströmmen från Turkiet via Grekland till Europa och å andra sidan styra flyktingarna från Afrika via Libyen till Europa. EU-ledarna försvarade under våren 2016 flyktingavtalet med att avtalets syfte har varit att finna lagliga rutter för flyktingarna i stället för de farliga människosmugglarrutterna. Det är dock, såsom teckningen

visar, via farliga människosmugglarrutter genom Libyen som en stor del av dem som vill in i Europa kommer. Av karikatyren kan man få ett cyniskt intryck av EU:s flyktingpolitik.

9.2. (10 p.)

I ett gott svar granskar examinanden bägge texterna och nämner de mest centrala skillnaderna i texternas perspektiv:

Pöttering och Suominen anser att EU:s flyktingpolitik ska vara gemensam, inte nationell, för att kunna fungera. Enligt Tervo ger EU:s gemensamma flyktingavtal medlemsländerna möjlighet att utlokalisera lösningen på flyktingproblemet någon annanstans, till exempel till gränsen mellan Turkiet och EU. Flyktingavtalet försvaras å ena sidan med tanke på EU:s trovärdighet och allt tätare samarbete med Turkiet men kritiserar å andra sidan eftersom flyktingfrågan utlokaliseras till Turkiet. Tervo beskyller EU för att agera skenheligt och i strid med unionens egna värderingar.

I ett berömligt svar analyserar examinanden skillnaderna mellan texterna bland annat genom att lyfta fram vilka problem som flyktingfrågan förorsakar för handelsrelationerna med Turkiet. Det har varit acceptabelt för EU-ländernas ledare att Turkiet ska ta emot flyktingar som via Grekland och vill ta sig till Europa, samtidigt som situationen för mänskliga rättigheter i Turkiet anses vara sämre än på årtionden och Turkiet har därför inte heller kunnat anses vara ett tryggt land för flyktingar. Man avvisar inte längre människor från Grekland till Turkiet, men EU har inte heller tagit emot flyktingar i Europa. I avtalet utlovades Turkiet pengar, visumfrihet och försnabbade medlemsförhandlingar, men kuppöversöket (2016) har inga nämnvärda framsteg gjorts när det gäller de två sistnämnda löften. I ett berömligt svar görs en källkritisk granskning av skribenternas bakgrund eller av var texten/talet har publicerats.

9.3. (14 p.)

I ett gott svar presenterar examinanden några av de problem som flyktingströmmen för med sig, såsom olagliga gränsöverskridningar, EU-ländernas svårigheter att ta emot stora mängder flyktingar, att flyktingar låses in för obestämd tid i interneringsläger, att de farliga sjöresorna över Medelhavet till Europa fortsätter och att flyktingarna blir offer för människohandel. I ett gott svar presenteras också lösningar, såsom Europeiska unionens beslut om att dela upp de asylsökande mellan medlemsländerna (interna förflyttningar) och avtalet med Turkiet om att hindra de asylsökande från att resa till Grekland.

I ett berömligt svar behandlar examinanden orsakerna till den ökade flyktingströmmen år 2015 mer detaljerat och analyserar EU:s lösningar på problemen. Lösningarna är, utöver ovanstående: EU:s strävan att gå på djupet med orsakerna till invandringen genom att stödja utvecklingen i de afrikanska länderna, att ge utvecklingsbistånd (över hälften av världens utvecklingsbistånd kommer från EU eller enskilda medlemsländer) och bekämpa orsakerna till fattigdomen på ort och ställe, EU:s gränsbevakningsbyrå Frontex pådrag på Medelhavet sedan 2008 och den effektiviserade övervakningen av de yttre gränserna sedan 2015. Dessu-

tom försöker EU tillgodose de humanitära behov som de syriska flyktingarna har i Turkiet, Jordanien och Libanon samt förhindra olagliga flyttströmmar och människosmuggling. Dessutom har EU tillåtit sina medlemsländer att ta i bruk tillfällig intern gränsövervakning.